

Základní škola Zachar, Kroměříž, příspěvková organizace

Pracovní list č. 1 (XIII.)

Předmět: Český jazyk a literatura

Ročník: osmý (8. A)

Opakování vzdělávacího celku: Závěrečné opakování

Text:

Zdá se to samozřejmostí – cvak, žárovka se rozsvítí – cvak, žárovka zhasne. Přitom v historii lidstva je její používání ve srovnání s ostatními druhy svítidel zatím velmi krátkou epizodou, která je stará jen něco přes sto let. Když pomíneme světlo dávané nám sluncem, je nejstarším „umělým“ světlem oheň. Lidem jej podle antických bájí daroval Prométheus. My však víme, že to byl poprvé blesk za bouřky. Jakmile člověk poznal oheň, nebyl již odkázán jen na sluneční světlo. U ohně se dalo pracovat i večer, a když byl přenesen do jeskyní a později i do prvních obydlí, stal se jedním z významných civilizačních pokroků primitivního člověka. Sloužil i jako zdroj světla po mnoho tisíciletí a slouží tak podle potřeby dodnes. Ještě začátkem minulého století bylo ohniště v chudých chalupách jediným vydatným světlem za tmy. Proto se stavěly v jizbách pece s otevřeným ohništěm, u kterého pak lidé po večerech sedávali. Obdobně se svítilo v zámožnějších stavbách a na hradech, kde světlo vycházelo z krbů.

Zadání:

1. Kterým z následujících slov lze nahradit výraz *báje* tak, aby smysl výchozího textu zůstal zachován?

a/ příběh b/ mýtus c/ pohádka d/ historie

2. Kterým z následujících slov nelze nahradit výraz *jizba*, aniž by smysl výchozího textu zůstal neporušen?

a/ místnost b/ pokoj c/ světnice d/ prostranství

3. Které z následujících slov bylo utvořeno skládáním?

a/ přitom b/ používání c/ obydlí d/ obdobně

4. Ve které bodě je slovo utvořené odvozováním pomocí předpony, přípony a koncovky?

a/ oheň b/ podle c/ jakmile d/ nejstarším

5. Ve kterém bodě jsou antonyma?

a/ historie – minulost b/ epizoda – příběh c/ rozsvítit – zhasnout d/ světlo – oheň

6. Který bod obsahuje slova podřazená k nadřazenému slovu *stavba*:

a/ panelový dům, koš, iglú c/ srub, lavička, chata
b/ dům, hrad, chalupa d/ pískoviště, bazén, altánek

7. Souvětí - *Když pomíneme světlo dávané nám sluncem, je nejstarším „umělým“ světlem oheň.* - obsahuje vedlejší větu:

- a/ příslovečnou časovou
b/ příslovečnou přípusťkovou
c/ příslovečnou podmínkovou
d/ příslovečnou měrovou

8. Souvětí - *Jakmile člověk poznal oheň, nebyl již odkázán jen na sluneční světlo.* – obsahuje vedlejší větu:

- a/ příslovečnou časovou
b/ příslovečnou přípusťkovou
c/ podmětňou
d/ přísudkovou

9. Souvětí - *Proto se stavěly v jizbách pece s otevřeným ohništěm, u kterého pak lidé po večerech sedávali.* - obsahuje vedlejší větu:

- a/příslovečňou místňí b/ podmětňou c/ předmětňou d/přívlastkovou

10. Vypíš z textu všechna citoslovce:

11. Vypíš z textu alespoň 3 termíny:

12. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými v textu (A – ANO, N – NE).

- a/Vynález žárovky je starý něco málo přes sto let A – N
b/ Žárovka je nejstarším umělým světlem. A – N
c/ Podle báje daroval lidem světlo Pythagoras. A – N
d/ Civilizačňím pokrokem primitivňího člověka se stal oheň. A – N
e/ I dnes je oheň zdrojem světla. A – N
f/ Ještě začátkem minulého století byla v chalupách otevřená ohniště. A – N
g/ V jizbách vycházelo světlo z ohniště v krbu. A – N

Další materiály k opakování najdete na internetu:

www.mojcestina.cz

www.umimecesky.cz

www.pravopisne.cz

www.onlinecviceni.cz

Vypracovala: Jana Bačková